

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok VI.

WARSZAWA, DNIA 15 LISTOPADA 1929 R.

Nr. 21.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 179	wanych. Właściwe pojęcie wyrażenia „Załatwione li-	str.
Zamieszczanie w zawiadomieniach o otwarciu rachunków		sty inkasowe B”	180
żyrowych prawidłowego brzmienia firm	179	Kredyty krótkoterminowe	181
Zmiana nazw miejscowości w Turcji.	180	Położenie gospodarcze Polski w październiku 1929 r. na pod-	
Zaznaczanie w załączniku do rachunku „Korespondenci		stawie sprawozdań Oddziałów.	181
zagraniczni Loro” bliższych szczegółów, dotyczących		Rezerwy kruszcowo-walutowe 18 ważniejszych banków emi-	
księgowanych pozycji	180	syjnych Europy oraz Stanów Zjednoczonych	187
Prawidłowe postępowanie przy inkasie weksli zaprotesto-		Urzędowa stopa dyskontowa w poszczególnych państwach .	188

Ruch służbowy.

Nominacje.

Wiktor Kornecki, Zastępca Dyrektora Oddziału w Poznaniu, mianowany Dyrektorem Oddziału w Sosnowcu.

Urzędnicy Oddziałów mianowani Zastępcami Dyrektorów Oddziałów:

Piotr Bałtutis z Pińska — w Radomiu,

Marjan Goetz ze Lwowa — we Lwowie.

Przeniesienia.

Ernest Fritz, Dyrektor Oddziału w Nowym Sączu, przeniesiony na równorzędne stanowisko do Oddziału w Stanisławowie.

Zwolnienie ze służby.

Jadwiga z Albrychtów Balcerzak, urzędniczka Oddziału w Poznaniu.

Zamieszczanie w zawiadomieniach o otwarciu rachunków żyrowych prawidłowego brzmienia firm.

(Dział VIII Spisu Okólników).

Niektóre firmy, zwłaszcza przemysłowo-handlowe, podają przy wpisie do rejestru handlowego — oprócz właściwej nazwy — również bliższe szczegóły, określające gałęzie ich wytwórczości lub rodzaje wykonywanych przez nie czynności, skutkiem czego na wypisanie brzmienia firmy tak, jak jest ono zamieszczone w rejestrze, potrzeba niejednokrotnie bardzo wiele miejsca. Przy otwieraniu rachunków żyrowych Oddziały — stosując się do wpisu, ujawnionego w rejestrze handlowym — powinny mieć na uwadze tylko właściwą nazwę firmy, przyczem nie potrzeba wypisywać dosłownie całej treści rejestracji, często dość rozwlekłej i zbyt szczegółowej, gdyż uwidocznianie całkowitego brzmienia firmy, a nie jej charakterystycznych cech w spisie rachunków żyrowych jako też w awizach żyrowych, jest zbyteczne i niecelowe. W zawiadomieniach o otwarciu rachunków żyrowych powinno się podawać tylko imię i nazwisko lub nazwę samej firmy oraz najgłówniejszy dział wytwórczości, albo też najważniejszy rodzaj wykonywanej czynności, przysługujących uprawnień i t. p.

Gdyby jednak nazwy dwóch firm były podobne, albo też, jeśliby imiona i nazwiska dwóch właścicieli różnych firm były te same, wówczas należy wskazać dokładnie istotne znamiona, któreby należałyby uwydatniały ich odrębność (np. handel drzewem lub handel zbożem i t. p.), ażeby w ten sposób zapobiec omyłkom przy przyjmowaniu wpłat lub uskutecznianiu przelewów i przekazów na rachunki żyrowe.

Treść powyższą poleca się zaznaczyć w Instrukcji Służbowej cz. II, na str. 10.

Zmiana nazw miejscowości w Turcji.

(Dział XII Spisu Okólników).

Banque Ottomane zawiadamia, że — wskutek wprowadzenia przez pocztę turecką nowych urzędowych nazw miejscowości — Konstantynopol nosi obecnie nazwę

I s t a n b u l.

Dopóki nowa nazwa Konstantynopola nie zostanie spopularyzowana, winny Oddziały przy wysyłce listów do Banque Ottomane w Istanbule wypisywać na stronie adresowej kopert wyraz „Turcja”, ażeby w ten sposób zapobiec możliwym omyłkom przy ekspedycji poczty przez polskie urzędy pocztowe.

W związku z powyższem należy odpowiednio poprawić spis korespondentów zagranicznych Banku Polskiego (Okólnik Nr. 105 z 26 listopada 1928 r.).

Zaznaczanie w załączniku do rachunku „Korespondenci zagraniczni Loro” bliższych szczegółów, dotyczących księgowanych pozycji.

(Dział XII Spisu Okólników).

Na dobro rachunku „Korespondenci zagraniczni Loro” przyjmują Oddziały dość często wpłaty od osób trzecich, lub też zapisują wpływy, pochodzące z inkasa dokumentów, nadsyłanych z zagranicy, przyczem mają obowiązek przysyłać do Centralnej Księgowości jako też do Wydziału Zagranicznego załącznik (form. Nr. 301). Ponieważ niektóre Oddziały ograniczają się do wpisywania w wymienionym załączniku tylko nazwy posiadacza rachunku lorowego i sumy księgowanej pozycji, przypomina się przeto, że oprócz tych dwóch części najistotniejszych, potrzebnych do prawidłowego przeprowadzenia księgowania na właściwych rachunkach — należy wymieniać również tytuł dokonanej wpłaty na podstawie wszystkich szczegółów, podanych przez wpłacającego, a w razie wpływu zainkasowanej kwoty — numer dokumentu oraz datę i numer listu korespondenta, przy którym został nadesłany Oddziałowi. Brak bliższych objaśnień we wspomnianym załączniku uniemożliwia Wydziałowi Zagranicznemu zakomunikowanie ich klientom zagranicznym, którzy z tego powodu zwracają się z reklamacjami, powodującami dodatkowe przeprowadzanie korespondencji z Oddziałami, a tem samem niepotrzebną stratę czasu.

Prawidłowe postępowanie przy inkasie weksli zaprotestowanych. Właściwe pojęcie wyrażenia „Załatwione listy inkasowe B”.

(Dział IX Spisu Okólników).

W Oddziałach składane są często do inkasa weksle zaprotestowane, przyczem podawcy wymieniają w listach inkasowych w jednej pozycji kwotę wekslową, zwiększoną o koszty protestu i inne należitości. W takich wypadkach Oddziały, przyjmujące tego rodzaju weksle, dołączają do nich kartki, na których uwidoczniają właściwą sumę, jaka ma być zainkasowana. Sposób taki jednak jest niepraktyczny, ponieważ kasjer — w razie zagubienia kartki — może zainkasować tylko kwotę wekslową, a tem samem narazić się — niezależnie od mozolnego uzgodniania gotówki po zamknięciu kasy — na dopłatę z własnych funduszków. Wyjaśnia się przeto, że przy przyjmowaniu do inkasa weksli zaprotestowanych powinno się wypisywać czerwonym atramentem ponad kwotami wekslowymi, wyrażonemi cyframi, sumy, zgodne z kwotami, uwidocznionemi przez podawców w listach inkasowych.

Przy tej sposobności nadmienia się, że wyrażenie „Załatwione listy inkasowe B” jest niejednokrotnie błędnie rozumiane i niektóre Oddziały zaznaczają w treści stempla, odbijanego na ostatniej odsyłanej liście inkasowej B, tylko ilość list, zawierających pozycje dokumentów rzeczywiście zainkasowanych, nie uwzględniając zupełnie list inkasowych, w których zestawione są weksle, odsyłane jako niezainkasowane z powodu niezapłacenia, błędu formalnego lub na żądanie. Ponieważ odnośny ustęp Instrukcji Służbowej cz. VI, str. 14 nie powinien nasuwać żadnych wątpliwości, przypomina się, że listę inkasową uważa się jako „załatwioną”, jeżeli wpisany w niej dokument został zainkasowany lub jest zwracany z jednej z wyżej podanych przyczyn.

Kredyty krótkoterminowe.

W milionach złotych.

INSTYTUCJE	1925	1926	1927	1928	1929	
	31. 12	31. 12	31. 12	31. 12	31. 3	30. 6
Ogółem .	1.039,9	1.383,7	1.949,4	2.709,1	2.884,3	3.003,5
Bank Polski ¹⁾	362,4	360,0	497,7	731,9	789,7	832,6
Bank Gospodarstwa Kraj. ²⁾ . .	175,1	335,0	236,0	267,6	240,8	251,3
Państwowy Bank Rolny ²⁾ . .	54,1	102,9	213,1	353,1	374,9	408,6
Banki komunalne ²⁾	5,1	11,2	18,8	33,5	36,6	40,8
Banki akcyjne ²⁾	362,3	484,7	795,4	1.095,0	1.229,2	1.225,3
Oddz. zagran. bank. akc. ²⁾ . .	45,0	54,9	128,8	177,7	165,4	200,9
Pocztowa Kasa Oszczędn. . .	26,6	25,5	38,9	29,7	22,1	19,7
Centralna Kasa Spółek Rolni- czych ²⁾	9,3	9,5	20,7	20,6	25,6	24,3

¹⁾ Dyskonto weksli, pożyczki lombardowe i zaliczki reportowe.

²⁾ Bez redyskonta.

Źródło: Wiadomości Statystyczne Nr. 19 z 5. 10. 29 r.

Położenie gospodarcze Polski w październiku 1929 r.

na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Rynek pieniężny w październiku nie wykazywał zdecydowanej poprawy. Stopa procentowa w obrotach pozabankowych, które nabierają coraz więcej znaczenia nie tylko w Łodzi, ale i w innych miastach prowincjonalnych, posiadała tendencję zniżkową. Na rynku łódzkim wahała się w granicach 17 — 18%, obniżając się nieznacznie ku końcowi miesiąca. Zniżka stopy i poszukiwanie dobrego materiału wekslowego świadczy, że zapotrzebowanie kredytu na cele bieżącej produkcji maleje. Likwidacja zapasów towarowych, skutkiem ograniczenia siły nabywczej głównego konsumenta — rolnictwa, odbywa się bardzo powoli. Odsetek weksli protestowanych w Banku Polskim zwiększył się z tego powodu z 4·42% we wrześniu do 4·71% w październiku. Niekorzystne znaczenie tej zwwyżki osłabia nieco fakt, że i w poprzednich latach występowała ona jako objaw sezonowy od października do stycznia włącznie.

Wzrost weksli protestowanych w Banku Polskim świadczy o pogorszeniu się płynności rynku pieniężnego. Zmniejszenie pozostałości w Banku Polskim na rachunkach żyrowych ze 144,4 milj. zł. we wrześniu do 123,7 milj. zł. w październiku i na rachunkach czekowych w P. K. O. ze 185,1 milj. zł. do 176,1 milj. zł. potwierdza ten wniosek. Wysokość zaległości podatkowych i liczba upadłości nie wykazują większych odchyśleń, jednak nie wszystkie upadłości firm handlowych podawane są do publicznej wiadomości, ponieważ wśród drobnego kupiectwa następują one bez rozgłosu. Po zawieszeniu wypłat, układach z wierzycielami i przerzuceniu strat na barki dostawców, interes prowadzony jest nadal.

Pogotowie kasowe banków związkowych wzrosło z 60,4 milj. zł. w sierpniu do 61,2 milj. zł. we wrześniu. Stosunek redyskonta do dyskonta wynosił w sierpniu 40·8%, we wrześniu 40·6%. Suma udzielonych kredytów w formie dyskonta weksli, pożyczek terminowych i otwartego kredytu zwiększyła się w bankach związkowych we wrześniu o 6,4 milj. zł. Warunki uzyskania kredytu w bankach pozostały bez zmiany, podczas gdy w obrotach pozabankowych stały się łagodniejsze.

Kredytu w obrotach pozabankowych udzielają drobni kapitaliści, którzy unikają banków w obawie przed kontrolą urzędów skarbowych lub skutkiem zbyt niskiego oprocentowania wkładów. Za pośrednictwem agentów chętnie skupują oni weksle przemysłowców lub ziemian, pobierając odsetki nieprzekraczające zbyt często dopuszczalne granice. Jest to objaw niezdrowy, ponieważ powoduje odpływ wkładów z instytucji kredytowych i nadmierne nieskontrolowane obciążenie słabszych majątkowo firm.

Ujemny wpływ na rynek pieniężny wywiera nadal trudne położenie rolnictwa. Niskie ceny zboża powstrzymują rolników od sprzedaży poniżej kosztów produkcji. Z drugiej strony konieczne wydatki bieżące, regulowanie podatków i wykup weksli nawozowych zmuszają rolników do większego zapotrzebowania kredytu. Termin płatności weksli za nawozy sztuczne z sezonu jesiennego przypada na drugą połowę grudnia i koniec marca, a pierwsza rata za dostawy wiosenne płatna jest w listopadzie. Obecnie już napływają do banków państwowych liczne zgłoszenia o prolongatę terminu płatności tych weksli.

Z uwagi na ciężkie położenie rolnictwa Bank Polski przychodzi mu z wydatną pomocą. Na ogólną sumę przyznanych kredytów dyskontowych zł 971 milj., według stanu z końca września, na rolnictwo łącznie z przemysłem rolnym przypadało 31%. Kredyty na cele rejestrowego zastawu rolniczego wynoszą 43,2 milj. zł.; z sumy tej wykorzystano w końcu października 54,7%. Ponadto na cele drobnego rolnictwa Bank Polski przyznał w październiku za pośrednictwem Państwowego Banku Rolnego 5 milj. zł., wreszcie rozszerzył dotychczasowy kredyt dla młynarstwa za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego do 10 milj. zł.

Niepomyślny jest również stan finansowy wielu przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych. Zapłata za pracę—z wyjątkiem zasobniejszych firm—odbywa się nieregularnie. Zaleganie z wypłatą robocizny jest na porządku dziennym, jak również, pomimo kar nakładanych przez sądy pracy, wypłacanie zarobków bonami. Niepokryte należności w niektórych przedsiębiorstwach przewyższają znacznie obroty i wpływają na unieruchomienie kapitałów zakładowych. W bilansach firm rośnie saldo dłużników a w konsekwencji i własnych zobowiązań. Na spadek rezerw gotówkowych wpływa także wstrzymanie wypłat za dostawy dla rządu, samorządów i kolei. Likwidacja zapasów towarowych, zwłaszcza w przemyśle włókienniczym, odbywa się powoli, pomimo, że żądania kredytowe załatwiają banki przeważnie odmownie. Fabrykanci posiadają znaczne zapasy, których ze stratą sprzedawać nie chcą. Przedsiębiorstwa mniejsze, które nie posiadają większych zmagazynowanych zapasów, znajdują się w pozycji korzystniejszej od przedsiębiorstw wielkich.

Zapotrzebowanie kredytów przybierało w tych warunkach duże rozmiary; jego wyrazem jest wzrost portfelu wekslowego Banku Polskiego w milj. zł.

	30. 9. 1929	10. 10. 1929	20. 10. 1929	31. 10. 1929
Portfel wekslowy	725,8	719,8	738,5	745,0
Pożyczki zastawowe	79,1	76,2	74,5	74,9
	804,9	796,0	813,0	819,9

Stan wykorzystanych kredytów zwiększył się w okresie października o 15 milj. zł., wyłącznie kosztem portfelu wekslowego. Pożyczki zastawowe wykazują spadek o 4,2 milj. zł. Dobroć materiału wekslowego nie ulega większym wahaniom. Odsetek weksli odrzucanych przez Bank Polski w stosunku do zdyskontowanych wynosił:

w lipcu	9·1%	we wrześniu	7·9%
w sierpniu	7·1%	w październiku	7·8%

W ostatnich czasach rozpowszechniają się jednak weksle „zaliczkowe”, wystawiane przez odbiorców na poczet przyszłych zamówień. Walka z tego rodzaju zobowiązaniami grzecznościowymi jest utrudniona, ponieważ forma ich odpowiada w zupełności wszelkim wymaganiom, a fikcyjność charakteru handlowego okazuje się dopiero wtenczas, gdy są one protestowane.

Dążąc w dalszym ciągu do powiększania zapasów kruszcu, Bank zakupił w październiku złota za 18,2 milj. zł. Zakup złota dokonany został częściowo kosztem zapasu walut. Stan kruszcu i walut przechodził w październiku następujące zmiany w milj. zł:

	30. 9. 1929	10. 10. 1929	20. 10. 1929	31. 10. 1929
pieniądze i należności zagraniczne				
zaliczone do pokrycia	422,1	422,8	411,4	412,0
niezaliczone „	95,6	90,8	97,9	100,3
Razem	517,7	513,6	509,3	512,3
Kruszec	666,4	675,4	675,6	684,6

Pokrycie kruszców bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań wzrosło z 37% we wrześniu do 38% w październiku; pokrycie kruszcowo-walutowe obniżyło się o 0·1%.

Wzrost portfelu wekslowego przy zmniejszeniu się natychmiast płatnych zobowiązań o 28,2 milj. zł. spowodował powiększenie obiegu biletów bankowych z 1.354,4 milj. zł. do 1.392,2 milj. zł. W końcu października całkowity obieg pieniężny wraz z emisją skarbową w wysokości 269,6 milj. wynosił 1.661,8 milj. zł. Zmiany, jakie zachodziły w obiegu pieniężnym od września, przedstawia następujące zestawienie w milj. zł:

	30. 9. 1929	10. 10. 1929	20. 10. 1929	31. 10. 1929
Bilety Banku Polskiego	1.354,4	1.310,3	1.275,0	1.392,2
Emisja skarbową:				
bilon	163,0	165,1	170,3	184,5
bilety państwowe	96,6	94,7	89,0	85,1
Razem	1.614,0	1.570,1	1.534,3	1.661,8

W emisji skarbowej zwiększył się obieg bilonu, natomiast spadek wykazuje obieg biletów państwowych.

Bilety państwowe będą stopniowo wycofywane z obiegu i zastępowane pięciozłotowymi monetami srebrnymi. Monety te chętnie przyjmowane są przez ludność z uwagi na swój estetyczny wygląd, zauważono przytem, że są one tezauryzowane. Pomimo, że obieg bilonu wzrasta, to jednak istnieje ciągle jeszcze jego zapotrzebowanie, zwłaszcza w postaci drobnych monet groszowych.

Stan rynku pieniężnego wywiera decydujący wpływ na proces kapitalizacji. Wskutek spadku rezerw gotówkowych na rachunkach bieżących, żyrowych, czekowych i bezterminowych nastąpiło zahamowanie wzrostu ogólnej sumy wkładów.

Projekt ulg w zakresie opodatkowania kapitałów, opracowany przez Ministerstwo Skarbu, wywrze bezwątpienia wpływ na proces kapitalizacji. Opracowana nowela, przesłana do opinii izb przemysłowo-handlowych, przewiduje zwolnienie od podatku, od kapitałów i rent wszelkich rodzajów papierów wartościowych i wkładów procentowych w instytucjach kredytowych.

Na rynku lokacyjnym brak było większego ożywienia. Kursy papierów państwowych kształtowały się zwykłowo, skutkiem czego obniżyła się ich rentowność, mianowicie obligacji z 11·93% we wrześniu do 11·89% w październiku i listów zastawnych z 14·11% we wrześniu do 13·96% w październiku.

Akcje wykazują natomiast dalszy spadek kursów. Ogólny wskaźnik obniżył się z 74·5% we wrześniu do 71·0% w październiku. Spadek dotknął głównie akcje przemysłowe, których wskaźnik obniżył się z 74·5% do 70·9%. Wskaźnik kursu akcji bankowych wynosił we wrześniu 91·4% a w październiku 92%.

Kronika ustawodawstwa gospodarczego.

W myśl Rozporządzenia Min. Skarbu, Przem. i Handlu oraz Roln. z dn. 23. 10. 29 r. z dniem 1 grudnia wchodzi w życie cło wywozowe od masła. (Dz. U. 74)

” ” ” ” ” ” ” ” z dn. 19. 9. 29 r. wysokość cła wywozowego od masła wynosi 600 zł. od 100 kg. Wywóz masła standaryzowanego przez upoważnione instytucje jest bezcłowy. (Dz. U. 71)

” ” ” ” ” ” ” ” z dn. 10. 9. 29 r. ustanowiono zwrot cła przy wywozie piór (stalówek) do pisania i linii biurowych z blachy stalowej w wysokości zł 60 od 100 kg; przy wywozie szpilek biurowych, do torebek, pluskiewek i maszynek do segregatorów biurowych zł 30 od 100 kg, przy wywozie spinaczy biurowych z drutu żelaznego zł 8 od 100 kg (Dz. U. 73).

” ” ” ” ” ” ” ” z dn. 25. 9. 1929 r. ustanowione cło wywozowe od jęczmienia, owsa, gryki, kukurydzy, prosa, grochu, fasoli, mąk i kasz. (Dz. U. 73)

Rolnictwo. Stan zasiewów ozimych zapowiada się dobrze dzięki ciepłej pogodzie. Kopanie ziemniaków ukończono w pierwszej połowie października. Kopanie buraków cukrowych jest na ukończeniu; wydajność wynosi przeciętnie około 280 q z hektara, a cukrowość 19%, t. j. 2% więcej, aniżeli w roku ubiegłym.

Tendencja zniżkowa na rynku zbożowym trwa nadal, przy niewielkiej zresztą podaży. Przeciętne tygodniowe ceny za kwintal wynosiły zł.:

ZBOŻE	Giełda w Poznaniu	P a ź d z i e r n i k			
		1-6	7-13	14-20	21-26
pszenica	„	38'00	38'00	37'25	35'88
żyto	„	24'61	24'75	23'81	22'81
jęczmień	„	28'50	28'50	28'38	27'75
owies	„	22'50	22'75	22'75	22'56

Ceny pszenicy na giełdzie poznańskiej zniżkowały o zł 2'12 na 1 q., a w ślad za niemi podążyły ceny żyta. Wahania cen jęczmienia były nieznaczne, największą zaś stałością odznaczały się ceny owsa. Wywóz zboża w październiku zredukowany był do minimum. Firmy eksportowe niemieckie, zakupujące zboże w Polsce, wstrzymały się od transakcyj, ponieważ wszystkie spichrze zbożowe w północnych portach niemieckich są przepełnione.

Zniżkowo również kształtują się ceny zbóż na rynkach światowych, w Polsce jednak są one daleko niższe, aniżeli gdzieindziej. Świadczy o tem następujące zestawienie w dolarach za 1 q.:

	P S Z E N I C A			
	Październik 1929 r.			
	30. 9-5.10	7-12	14-19	21-26
Poznań	4'27	4'27	4'19	4'03
Hamburg	4'97	5'02	4'93	4'78
Berlin	5'41	5'61	5'53	5'45
Nowy Jork . . .	5'11	5'14	5'03	4'94

	Ż Y T O			
	Październik 1929 r.			
	30. 9-5.10	7-12	14-19	21-26
Poznań	2'77	2'78	2'68	2'56
Hamburg	4'09	4'14	4'07	4'01
Berlin	4'36	4'37	4'21	4'16
Nowy Jork . . .	4'47	4'47	4'32	4'30

Różne są przyczyny, które wpływają na tak znaczną rozpiętość cen zbożowych w kraju i zagranicą. Między innymi należą do nich: odpowiednia organizacja handlu zbożowego, kredytu, w szczególności zaś kredytu rolnego, polityka celna, premjowanie wywozu i t. p.

Dotychczasowe środki zaradcze w postaci ceł przywózowych, które miały na celu podniesienie stanu finansowego rolnictwa, okazały się niewystarczające. Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów uchwalił przeto 29 października r. b. zwrot cła przy wywozie zboża zagranicę. Zwrot cła zostanie wprowadzony na okres 5 miesięcy w wysokości 4—6 zł. od 100 kg w zależności od rodzaju wywiezionych zbóż. Uchwałę tę powitały sfery rolnicze jako dowód pełnego doceniania potrzeb rolnictwa.

Zamierzone utworzenie biura eksportu zbożowego uważane jest za poważny krok w kierunku usprawnienia handlu zbożem. Jedynie prywatne kupiectwo, pominięte w projekcie organizacji biura, czuje się pokrzywdzone. Uważa ono poza tem projekt zsyndykalizowania wywozu zboża za niecelowy, ponieważ syndykat nie będzie mógł wpływać na cenę zagraniczną.

Wywóz trzody chlewnej w październiku obniżył się. Spadek wywozu na targ w Pradze wynosi około 5%, natomiast do Wiednia jest nieco silniejszy. Targi krajowe również nie były należycie zaopatrzone w towar z powodu robót polnych. Poza tem pomyślnie zbiory zboża i pasz przy niskich cenach powstrzymują rolników od wyzbywania się obecnie trzody.

Statut Syndykatu Polskich Eksporterów Trzody Chlewnej został zmieniony w tym duchu, że liczba przedstawicieli rolników została powiększona z dwóch do pięciu. Ustalenie i realizacja programu polityki eksportowej należeć będzie do Komisji Porozumiewawczej, w której skład będzie wchodziło pięciu przedstawicieli rolnictwa i czterech syndykatu.

Przemysł cukrowniczy. Po zamknięciu kampanji 1928/29 r. pozostałością 28.422 tonn, cukrownie, w porozumieniu z rządem, opracowały plan kampanji na rok bieżący, ustalając cyfrę produkcji cukru na 699 tys. tonn. Według planu przypada z tej ilości na spożycie wewnętrzne 360 tys. tonn, na kontyngent zapasowy 25 tys. tonn, pozostanie przeto na wywóz 314 tys. tonn.

Według przewidywań wzrost produkcji cukru wyniesie w roku bieżącym 5·7% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Spożycie wewnętrzne dosięgnie przypuszczalnie 390 tys. tonn, wzrośnie zatem w porównaniu z rokiem ubiegłym o 6·4%. Ponieważ ceny eksportowe obniżyły się do nienotowanego od szeregu lat poziomu zł 45 za centnar, przeto cukrownictwo zmuszone było szukać częściowego wyrównania strat przez podwyżkę w lipcu r. b. krajowej ceny cukru do zł 107·65 za centnar. Przewidywane zmniejszenie produkcji cukru trzcinowego już w czasie kampanji bieżącej stwarza dla wywozu pomyślniejsze horoskopy. Równocześnie z uzyskaniem podwyżki złożyło cukrownictwo wobec rządu deklarację co do uregulowania stosunków wewnątrz tego przemysłu. W myśl zawartego układu 15 października r. b. wywóz cukru dokonywany będzie przez poszczególne cukrownie w granicach opłacalności. Natomiast na rynek wewnętrzny każda cukrownia będzie zobowiązana dostarczyć taką ilość cukru, jaka wypadła dla niej podług zgóry określonego kontyngentu. Przy wyznaczaniu ilości cukru, przypadającego dla każdej cukrowni w kampanji 1930/31, wzięto za podstawę kontyngenty, obowiązujące na rynku wewnętrznym z r. 1928-29, przytem cukrownie wielkopolskie odstąpiły ze swej ilości innym cukrowniom 1.600 wagonów cukru do wyprodukowania.

Obszar plantacyj buraczanych, wynoszący w r. 1928/29 — 244 tys. ha wobec 230 tys. ha w r. 1927/28 obniży się przypuszczalnie w r. 1930/31 o kilka procent z powodu stabilizacji kontyngentów wewnętrznych i prawdopodobnego zmniejszenia się wywozu. Ceny buraków utrzymane są na poziomie roku poprzedniego. Za każde 100 kg netto buraków cukrowych wypłaca cukrownia plantatorowi równowartość przeciętnej ceny 6·25 kg mączki krystalicznej. Minimalna jednak cena gwarancyjna ustalona została w roku bieżącym na zł 5 za 100 kg, t. j. o 40 groszy mniej, aniżeli w roku ubiegłym.

Przemysł przetworów ziemniaczanych. Zaofiarowanie ziemniaków fabrycznych było normalne. Fabryki nie mogły zakupić zaofiarowanego surowca, skutkiem czego ceny uległy zniżce z 21 na 19 groszy za kiloprocent skrobi. Cena ta odpowiada przy 20% skrobi zł 3·80 za 100 kg franco fabryka. Ceny mączki były tak niskie, że sytuację fabryk ratował tylko syrop, co do którego utworzony został kartel, regulujący warunki pracy, robociznę i warunki płatności dla odbiorców.

Wywóz był nieznaczny, ponieważ nie wytrzymuje kalkulacji przy niskich obecnie cenach zagranicą.

Przemysł młynarski. W związku ze zniżkową tendencją zakupy zboża dokonywane są ostrożnie i wyłącznie na pokrycie bieżących potrzeb. Jednocześnie hurtownie mąki i piekarnie zakupywały towar w mniejszych ilościach, nie utrzymując absolutnie żadnych zapasów. Ceny mąki uległy dalszej zniżce skutkiem nadprodukcji i przesycenia rynku przy braku środków obrotowych u młynarzy.

Zbyt otrąb był utrudniony wobec braku popytu. Ceny otrąb żytnich zniżkowały do zł 15, a pszennych do zł 17. Gdyby z dniem 1-go grudnia wprowadzono cło wywozowe na otręby, wówczas położenie młynarstwa uległoby pogorszeniu.

Przemysł węglowy. Dotychczasowa tegoroczna produkcja węgla powiększyła się w porównaniu z wydobywaniem zeszłorocznym o ca 18%. Wywóz na rynki północne zwiększył się dosyć wydatnio. Wzmaga się również stopniowo wywóz węgla do innych krajów między innymi do Rosji, Węgier i Litwy.

Według tymczasowych obliczeń wydobyte węgla, zużycie wewnątrz kraju i wywóz przedstawiały się następująco w tys. tonn:

	Wrzesień	Październik
Wydobycie	3.944	4.440
Zużycie wewnątrz kraju .	2.121	2.366
Wywóz	1.376	1.489

Przemysł naftowy. Wydobyte ropy nie zwiększyło się pomimo dowiercenia kilku nowych szybów. Cena ropy marki borysławskiej wykazuje silną tendencję zwyżkową ze względu na duży popyt a małe ilości. Na zwyżkę ceny wpłynęło poza tem uruchomienie dotychczas nieczynnej rafinerji krosieńskiej, która nabywa duże ilości surowca. Z tego powodu centrala zakupu ropy pokryła zapotrzebowanie zrzeszonych rafinerji zaledwie w 75%.

Konsumcja nafty wzrasta normalnie w związku ze zbliżającym się sezonem zimowym. Na wysokim poziomie utrzymuje się również zapotrzebowanie benzyny i olejów smarowych. Ceny krajowe zostały od 1-go października nieznacznie podwyższone w wyniku podwyżki taryfy kolejowej.

W wywozie poprawiły się ceny benzyny i parafiny.

Przemysł hutniczy. Stan zamówień według danych Syndykatu Polskich Hut Żelaznych przedstawiał się w ostatnich miesiącach następująco:

lipiec	60 tys. tonn	wrzesień	42 tys. tonn
sierpień	47 „ „	październik . . .	33 „ „

W październiku zmniejszyły się zamówienia we wszystkich grupach odbiorczych od 20—25%. Spodziewane w końcu roku zamówienia Ministerstwa Komunikacji mogą wpłynąć na wzrost produkcji. Już od kilku tygodni toczą się pertraktacje w sprawie znacznie większych zamówień na szyny, jednak dotychczas nie doprowadziły one do żadnego wyniku ze względu na trudności budżetowe.

Wywóz we wrześniu zmniejszył się poważnie. Dla podtrzymania pracy w miesiącach zimowych zdecydowały się niektóre huty, pomimo niskich cen, na dostawę większych ilości żelaza sztabowego i blach do Rosji.

Przemysł metalowy. Zamówienia na wyróby hutnicze metalowego przemysłu przetwórczego wynosiły w październiku 8.000 tonn, t. j. o 2.000 tonn mniej, aniżeli we wrześniu. Szczególnie obniżyły się zamówienia ocynkowni blachy, które wynosiły około 700 tonn. Osłabienie konjunktury nastąpiło w fabrykach łańcuchów, natomiast normalnie są zatrudnione fabryki okuć budowlanych.

Dostatecznie pracują fabryki, dla których obecny okres jest sezonem, a więc maszyn rolniczych i młyńskich. Wobec wyprzedania zapasów w 80%, pracują one obecnie na skład, jednak przy zmniejszonej znacznie liczbie robotników.

Zamówienia żelaza ze strony handlu hurtowego spadły o 6.500 tonn w porównaniu z wrześniem. Ludność rolnicza realizuje swe zapotrzebowanie materiałów żelaznych tylko w bardzo nieznacznym stopniu. Z tego powodu stan zatrudnienia średniego i drobnego przemysłu metalowego jest słaby, tembardziej, że z ukończeniem sezonu maleje popyt na żelazo budowlane.

W zbycie produkcji odlewniczej dodatni wpływ wywiera Centrala Handlowa Odlewni Żeliwa Sp. z o. o. Ma ona na celu racjonalną organizację rynku wewnętrznego i wywozu. Dzięki jej staraniom warunki sprzedaży zostały w dużej mierze uporządkowane, a terminy wekslowe zmniejszyły się do norm obrotu handlowego.

Przemysł włókienniczy bielski rozpoczął w październiku produkcję na sezon letni. Praca odbywa się na jedną zmianę. Wywóz tkanin był nieco słabszy, aniżeli we wrześniu, ponieważ produkcja towaru sezonowego została ukończona.

Stan zatrudnienia przemysłu białostockiego podtrzymują perjodyczne zamówienia rządowe.

Popyt na wyroby wełniane łódzkie był nieznacznym. Wpłynęło to na dalsze ograniczenie produkcji w fabrykach łódzkich. Do sezonu letniego zaczęły się przygotowywać tylko największe przedsiębiorstwa.

Z pośród wyrobów bawełnianych ożywiony popyt istniał tylko na materiały białe, całoroczne. Od zakupów powstrzymywała klientelę sprzyjająca pogoda. Warunki sprzedaży i ceny nie uległy zmianie. W transakcjach przejawia się nadal ostrożność w wyborze odbiorców.

W przemyśle jutowym napływ zamówień był średni mimo dobrych żniw. Konjunktura w wywozie jest niezbyt pomyślna, tem bardziej, że przewóz koleją juty surowej i worków podróżał przeszło o 60%.

Wywóz wyrobów konopnych utrudnia poważnie brak traktatów handlowych z Turcją i Grecją, które są najważniejszymi rynkami zbytu.

Przemysł konfekcyjny używa do produkcji coraz więcej surowca krajowego. Wywóz stożków kapeluszywych do Ameryki utrzymał się na dawnym poziomie.

Przemysł nawozów sztucznych. Październik należy w tym przemyśle do cichego sezonu, ponieważ uprawa i zasiewy kończą się normalnie we wrześniu. Fabryki zaczynają przygotowywać się do sezonu wiosennego, pracując na skład.

Państwowa Fabryka Związków Azotowych, pracując normalnie, wyprodukowała w październiku 13.532 tonny azotniaku. W nowoogłoszonych warunkach sprzedaży na sezon 1929/30 ceny azotniaku i saletry są niższe, aniżeli w roku ubiegłym. Obecny stan zamówień jest niekorzystny, istnieje jednak nadzieja, że zostanie on wyrównany w przyszłych miesiącach tak, jak to miało miejsce w ubiegłym, jesiennym sezonie sprzedaży.

Sprzedaż w fabrykach superfosfatów obniżyła się w sezonie jesiennym r. b. w porównaniu z rokiem ubiegłym o 25%.

Przemysł garbarski. Wskutek przystąpienia Polski do konwencji międzynarodowej w Genewie zniesiono od 1 października cło wywozowe od wszelkich skór surowych. Otwarcie granicy na wwóz i wywóz skór surowych polepszy stan polskich garbarni, gdyż pozbawi taniego surowca garbarnie Austrii i Czechosłowacji. Konkurencyjne przemysły tych państw posiadały dotychczas monopol na zakup skór surowych we własnych krajach i utrzymywały sztuczne ceny surowca poniżej 30% od cen światowych.

Dla rozpatrzenia sposobów, jakie należy zastosować, aby złagodzić kryzys w przemyśle garbarskim, Rada Ministrów poleciła wyłonić specjalną komisję mieszaną, złożoną z przedstawicieli Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowego Banku Rolnego i zainteresowanych ministerstw.

Przemysł drzewny. Wobec zbliżającej się zimy zmniejszył się popyt na materiały tarte zarówno na rynku wewnętrznym jak i na rynkach zagranicznych. Ceny oferowane przez importerów francuskich zniżkują i nie pokrywają własnych kosztów. Głównym odbiorcą dębiny są Niemcy, które kupują obecnie również znacznie mniej. Przyczyną jest zbliżający się koniec sezonu budowlanego, poza tem zaś ciężkie położenie gospodarcze tego kraju. Mnożące się upadłości w Niemczech naraziły na straty wiele firm drzewnych w Polsce i wprowadziły do handlu drzewem z Niemcami czynnik niepewności. Popyt krajowy ogranicza się do zapotrzebowania drzewa na cele przemysłowe. Zapotrzebowanie materiałów drzewnych przez koleje pokrywane jest w lasach państwowych i dla prywatnego przemysłu pozostaje drobna ilość.

Rynek pracy. W październiku rozpoczął się sezonowy wzrost bezrobocia, które osiągnęło najniższy poziom w końcu września. Liczba bezrobotnych wzrosła najbardziej w grupie włókienniczej i budowlanej, poza tem utraciło pracę sporo pracowników umysłowych. Stan bezrobotnych wynosił:

28.9.1929. 83.063

26.10.1929. 90.431.

Po dłuższych rokowaniach w bielskim przemyśle metalowym doszło do zawarcia umowy zbiorowej w dn. 17/10.1929. Na jej podstawie zostały podwyższone taryfowe stawki minimalne o 8%, indywidualne płace godzinowe o 4%, stawki akordowe o 2%. Umowa została zawarta na 1 rok.

Rezerwy kruszcowo-walutowe 18 ważniejszych banków emisyjnych Europy oraz Stanów Zjednoczonych.

BANK BILETOWY	Stan 31. 12. 1928 r.		Stan w końcu październ. 1929 r.		Według bilansu z dnia:	Różnica + wzrost — spadek		Parytet w stosunku do dolaru
	w milionach dolarów					w milj. dolarów		
	Złoto	Waluty i dewizy	Złoto	Waluty i dewizy		Złoto	Waluty i dewizy	
Anglja	749,5	—	637,6	—	30.X.	— 111,9	—	4'867
Austria	23,8	33,0	23,8	30,7	31.X.	—	— 2,3	0'141
Belgia	125,4	78,8	142,9	84,0	30.X.	+ 17,5	+ 5,2	0'139
Czechosłowacja	35,5	74,3	36,7	54,0	31.X.	+ 1,2	— 20,3	0'0296
Dania	46,4	30,0	46,4	22,5	31.X.	—	— 7,5	0'268
Francja	1.247,1	1.246,6	1.562,0	1.010,2	31.X.	+ 314,9	— 236,4	0'039
Finlandja	7,6	18,3	7,6	15,0	31.X.	—	— 3,3	0'025
Holandja	174,9	88,4	178,1	84,0	28.X.	+ 3,2	— 4,4	0'402
Italia	267,7	319,0	274,5	273,9	20.X.	+ 6,8	— 45,1	0'053
Jugosławia	17,6	44,4	18,1	53,3	31.X.	+ 0,5	+ 8,9	0'193
Łotwa	4,6	9,7	4,6	9,8	30.X.	—	+ 0,1	0'193
Niemcy	649,5	36,9	530,5	85,4	31.X.	— 119,0	+ 48,5	0'238
Norwegja	39,4	11,0	39,4	14,5	31.X.	—	+ 3,5	0'268
Polska	69,7	59,0	76,7	46,1	31.X.	+ 7,0	— 12,9	0'212
Rosja	92,6	41,2	142,0	39,6	16.X.	+ 49,4	— 1,6	5'146
Szwajcaria	102,9	49,0	103,1	54,2	31.X.	+ 0,2	+ 5,2	0'193
Szwecja	63,2	15,5	64,6	28,4	31.X.	+ 1,4	+ 12,9	0'268
Węgry	35,2	9,5	28,5	8,1	31.X.	— 6,7	— 1,4	0'175
Razem	3.752,6	2.164,6	3.917,1	1.913,7	—	+ 164,5	— 246,9	—
Stany Zjednoczone	2.587,0	—	3.004,8	—	16.X.	+ 417,8	—	—

Urzędowa stopa dyskontowa w poszczególnych państwach.

P A Ń S T W A	R o k 1 9 2 9						Data ostatniej zmiany
	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Paździej- nik	Listopad	
Szwajcaria	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	22. 10. 1925.
Francja	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{2}$	19. 1. 1928.
Belgia	4	4	5	5	5	4 $\frac{1}{2}$	13. 11. 1929.
St. Zjednoczone	5	5	6	6	6	4 $\frac{1}{2}$	15. 11. 1929.
Holandja	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	16. 11. 1929.
Czechosłowacja	5	5	5	5	5	5	8. 3. 1927.
Japonja	5,48	5,48	5,48	5,48	5,48	5,48	18. 10. 1927.
Hiszpanja	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	19. 12. 1928.
Danja	5	5	5	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	27. 9. 1929.
Szwecja	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5$\frac{1}{2}$	15. 12. 48-23 27. 9. 1929.
Jugosławja	6	6	6	6	6	6	23. 6. 1927.
Łotwa	6	6	6	6	6	6	1. 4. 1928.
Norwegja	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	6	6	6 5 $\frac{1}{2}$	22. XI. 29 48-22 27. 9. 1929.
Indje	5	5	5	5	6	6	11. 10. 1929.
Anglja	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	6	6 $\frac{1}{2}$	6 5 $\frac{1}{2}$	21. 11. 1929-11. 22 31. 10. 1929.
W. M. Gdańsk	7	7	7	7	7	6$\frac{1}{2}$ 6	22. XI. 29 48-22 2. 11. 1929.
Litwa	7	7	7	7	7	7	1. 7. 1925.
Finlandja	7	7	7	7	7	7	16. 11. 1928.
Włochy	7	7	7	7	7	7	14. 3. 1929.
Niemcy	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	7	2. 11. 1929.
Węgry	8	8	8	8	8	7 $\frac{1}{2}$	4. 11. 1929.
Portugalja	8	8	8	8	8	8	29. 7. 1926.
Rosja	8	8	8	8	8	8	5. 4. 1927.
Estonja	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	8	8	3. 10. 1929.
Austria	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$	8$\frac{1}{2}$	23. XI. 29 27. 9. 1929.
Polska	9	9	9	9	9	8 $\frac{1}{2}$	14. 11. 1929.
Grecja	9	9	9	9	9	9	30. 11. 1928.
Rumunja	9 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	9$\frac{1}{2}$	26. XI. 29 14. 5. 1929.
Bułgarja	9	10	10	10	10	10	2. 7. 1929.